

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ І КРАЇН ЄВРОПИ

COMPARATIVE ANALYSIS OF THE CURRENT STATE OF DIGITALIZATION OF THE ECONOMY OF UKRAINE AND THE EU

УДК 330.47

<https://doi.org/10.32843/bSES.50-20>**Ткаченко І.О.**

студентка

Національний технічний

університет України

«Київський політехнічний інститут
імені Ігоря Сікорського»**Глушченко Я.І.**

к.е.н., доцент,

доцент кафедри міжнародної економіки

Національний технічний

університет України

«Київський політехнічний інститут
імені Ігоря Сікорського»**Tkachenko Ivanna**

National Technical University of Ukraine

«Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute»

Hlushchenko Yaroslava

National Technical University of Ukraine

«Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute»

У статті розглянуто сучасний стан цифровізації економіки України. Проведено порівняльний аналіз основних показників, що характеризують впровадження цифрових технологій в Україні і країнах ЄС: рівня проникнення Інтернету, смартфонів; частки електронної торгівлі в товарообігу країни, в обсязі роздрібною торгівлі, обсягу Інтернет-торгівлі; цифрової обізнаності населення, кількості Інтернет-покупців. Визначено відставання України за показниками цифровізації від середньостатистичного рівня країн ЄС. Установлено, що за рівнем проникнення Інтернету країнами-лідерами в ЄС є Данія та Ісландія, за часткою електронної торгівлі у товарообігу – Ірландія. Визначено, що найнижчі значення проникнення Інтернету і частки електронної торгівлі у товарообігу серед східноєвропейських країн спостерігалися у Болгарії. Проаналізовано стан використання цифрових сервісів організаціями в Україні й країнах ЄС. Виявлено активізацію впровадження цифрових технологій в економіку України в останні роки.

Ключові слова: цифровізація економіки, Інтернет, електронна торгівля, смартфон, Інтернет-покупці.

В статті рассмотрено современное состояние цифровизации экономики Украины. Проведен сравнительный анализ основных показателей, характеризующих внедрение цифровых технологий в Украине и странах ЕС: уровня проникновения Интернета, смартфонов; доли электронной торговли в товарообороте страны, в объеме розничной торговли; объема Интернет-торговли; цифровой осведомленности населения, количества Интернет-покупателей. Установлено отставание Украины по цифровизации от среднестатистического уровня показателей стран ЕС. Установлено, что по уровню проникновения Интернета странами-лидерами в ЕС являются Дания и Исландия, по доле электронной торговли в товарообороте – Ирландия. Определено, что самые низкие значения проникновения Интернета и доли электронной торговли в товарообороте среди восточноевропейских стран наблюдалось в Болгарии. Проведен анализ использования цифровых сервисов организациями. Выявлено активизация внедрения цифровых технологий в экономику Украины в последние годы.

Ключевые слова: цифровизация экономики, Интернет, электронная торговля, смартфон, Интернет-покупатели.

The article presents the current state of digitization of the Ukrainian economy. State initiatives to accelerate the process of digitalization of the economy were noted: the transition to digital workflow, the adoption of laws on electronic identification and trust services for electronic transactions in the domestic market, about cyber security, the creation of the Ministry of Digital Transformation of Ukraine. The comparative analysis of the main indicators that characterize the implementation of digital technologies in Ukraine and EU countries was carried out. For the analysis the indicators were used: Internet penetration, mobile internet penetration, smartphones penetration, e-commerce in the country's trade, e-commerce in the retail commodity circulation, digital public knowledge, number of internet buyers, and status of use of digital services by organizations. According to the Internet of Ukraine Association of Internet penetration indicators in our country showed a steady upward trend over the analyzed period. It was found that Ukraine lags in the digitalization of the economy from the EU average. The penetration of smartphones is one of the indicators by which our country is not inferior to EU. The analysis showed that in the EU Denmark and Iceland are the leading countries in the penetration of the Internet, Ireland is the leader in e-commerce in the commodity circulation. Bulgaria has the lowest penetration of Internet and electronic commerce among EU countries. It is determined that by e-commerce parameters Ukraine is also lags behind the European countries. A positive fact is the active development of e-commerce, a significant increase in Internet commerce users in Ukraine in recent years. The article analyzes the state of the use of digital services by organizations in Ukraine and the EU countries. In Ukraine, the percentage of organizations that had access to the Internet was 98% in 2017-2018, which is higher than the EU average. It was found that in 2018, more than half of domestic organizations had their own site. In practical terms, the results of the analysis can be used by public authorities to develop scenarios for the digital economy.

Key words: digitalization of the economy, internet, electronic commerce, smartphone, internet buyers.

Постановка проблеми. Сучасні умови життя дедалі частіше спонукають суб'єктів господарювання до переходу на якісно вищий рівень проваджуваної ними діяльності. В умовах зростаючої конкуренції традиційна модель економіки України не спроможна забезпечити її функціонування на досягнутому рівні і не може гарантувати ефективність у майбутньому. Акселератором соціально-економічного розвитку та інструментом забезпечення довгострокових конкурентних переваг для України може стати цифровізація економіки.

Стрімкий розвиток цифрової економіки є світовим трендом. І українська економіка або вибере форсований сценарій і буде стимулювати цифровізацію бізнесу та державного сектору, або й наділі залишиться інертною та низькоєфектив-

ною. Вибираючи перший варіант, Україні необхідно зробити «цифровий» стрибок у майбутнє. Ураховуючи політику України, спрямовану на інтеграцію до Європейського Союзу, путівниками у цьому напрямі мають стати стратегія «Європа – 2020» (Europe 2020) [10] та «Цифровий порядок денний для Європи» (Digital Single Market Strategy) [12].

На національному рівні визначено основні концептуальні засади, мету, принципи та напрями цифрової модернізації економіки, сформульовані у проєкті «Цифрова адженда України – 2020» [6] та «Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 роки» [5]. Ці документи відображають бачення трансформації економіки від «аналогової» до «цифрової» та

визначають конкретні заходи в процесі створення «електронної» України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Використання цифрових технологій у всіх сферах суспільного життя та їх значення для економічного розвитку висвітлюються в наукових працях таких зарубіжних учених, як В. Айзексон, С. Бранд, Дж. Вейлз, Е. Вільямс, Б. Гейтс, Б. Елбрехт, Д. Енгельбарт, Дж. Ліклайдер, М. Тіммер, Е. Петерс, С. Хантінгтон. Українські науковці С. Волосович, В. Геєць, А. Гриценко, Т. Єфименко, Н. Краус, О. Москаленко, М. Тарасюк також активно долучаються до системних досліджень у сфері цифровізації економіки.

Разом із тим багатоаспектність проблеми зумовлює необхідність оцінки поширення цифрових трансформацій в економіці України порівняно з іншими країнами.

Постановка завдання. Метою дослідження є визначення та характеристика основних показників цифровізації, оцінка сучасного стану цифрової економіки України і порівняння її з країнами ЄС.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Визначення державою своєї позиції щодо ролі інновацій у процесі розбудови нашої країни стало важливим кроком, який ознаменувався такими ініціативами, спрямованими на прискорення процесу цифровізації економіки, як: перехід на цифровий документообіг; прийняття Закону про електронну ідентифікацію та довірчі послуги для електронних операцій на внутрішньому ринку (Закон України «Про електронні довірчі послуги» № 2155-VIII), Закону про правові і організаційні основи забезпечення захисту у кіберпросторі (Закон України «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України» № 2163-VIII); створення Міністерства цифрової трансформації України.

Для оцінки поширення цифрових трансформацій у країнах світу використовується низка загальноприйнятих параметрів. Найбільш показовими є: рівень проникнення Інтернету, смартфонів; розвиток електронної торгівлі, її частка в товарообігу країни, обсязі роздрібно́ї торгівлі; цифрова обізнаність населення, кількість Інтернет-покупців і т.д.

Проаналізуємо показники України за зазначеними параметрами за період 2014–2018 рр. порівняно з країнами ЄС (табл. 1).

У цифровій економіці головним майданчиком виступає віртуальний світ Інтернет-мереж, тому однією з основних характеристик цифровізації суспільства виступає показник проникнення Інтернету. За даними Інтернет-асоціації України, показники проникнення Інтернету в нашій країні (кількість користувачів Інтернету у відсотках до загальної чисельності населення) за період, що аналізується, демонстрували стійку тенденцію до зростання [2]. Якщо в 2014 р. показник становив 57%, то в 2018 р. він досяг 64%.

До 2017 р. серед переважної кількості українських користувачів залишався лідером дротовий Інтернет, тоді як відсоток проникнення мобільного Інтернету не перевищував 50%. У 2014 р. проникнення мобільного Інтернету взагалі становило лише 20%. У 2018 р. кількість користувачів мобільного Інтернету сягнула 83%, що є прямим свідченням не лише збільшення кількості досвідчених мобільних абонентів, а й загальної тенденції до зростання проникнення мобільного Інтернету в нашій країні. Понад 74% Інтернет-користувачів у 2018 р. в Україні використовували для виходу в мережу смартфон, 45% із них називають його своїм основним пристроєм порівняно з показниками 2014 р., коли смартфон для виходу в Інтернет використовували лише 7% користувачів [3].

Таблиця 1

Динаміка показників цифровізації економіки України та ЄС за 2014–2018 рр.

Показники	Україна					ЄС (середній показник)				
	2014	2015	2016	2017	2018	2014	2015	2016	2017	2018
Проникнення Інтернету, %	57	58	63	64	70	81	83	85	87	88
Проникнення мобільного Інтернету, %	20	32	47	50	83	78	80	83	85	86
Проникнення смартфонів, %	7	26	50	57	74	44	52	56	63	67
Проникнення Інтернет-торгівлі, %	1,4	2,5	3,3	3,9	22	41	43	45	48	50
Частка електронної торгівлі у роздрібній торгівлі, %	–	1,7	2,5	3,2	4,0	–	7,0	8,0	8,8	15
Обсяг Інтернет-торгівлі, млрд дол. США	1,04	1,17	1,5	1,7	1,9	357	419,3	466	531,2	594,3
Частка електронної торгівлі у товарообігу, %	0,79	1,25	1,48	1,69	6	15	17	16	18	17
Кількість Інтернет-покупців, млн осіб	3,5	3,7	8,6	19,45	31	392,2	419,6	436,3	453	478,3
Частка людей, які купують онлайн, %	7	8,6	20	44	22	50	53	55	57	60
Частка організацій, які мають доступ до Інтернету, %	–	–	–	98	98	97	97	97	97	97
Частка організацій, які мають сайт, %	–	44,4	40,2	41,0	51,6	74	75	77	77	77
Частка організацій, які здійснюють продажі онлайн, %	–	–	–	20	21,7	15	17	18	18	18

Джерело: складено на основі [1; 3; 4; 7-9; 14]

Оцінка використання Інтернету європейськими користувачами показує, що в період 2014–2018 рр. рівень проникнення Інтернету в країнах ЄС коливався в межах 81–88%, значну частину (понад 80%) становив мобільний Інтернет. Переважна більшість європейських користувачів для виходу в мережу використовують смартфон [7-9].

Розглянемо рівень проникнення Інтернету в окремих країнах ЄС. Для досліджено вибрано країни з найвищими значеннями проникнення Інтернету та країни, рівень ВВП яких співставний із вітчизняним: Болгарія, Естонія, Латвія, Литва, Польща, Румунія, Словацька Республіка, Республіка Словенія, Угорщина. Максимальне значення показника проникнення Інтернету має Ісландія (98% у 2014 р., 99% у 2018 р.) і Данія (діапазон коливань від 89% у 2010 р., 97% у 2015–2017, 2019 рр., 98% у 2018 р.). Серед другої групи країн рівень проникнення Інтернету вище середнього (по ЄС) має Естонія (діапазон коливань від 75% у 2010 р. до 91% у 2019 р.), Словацька Республіка (від 79% у 2010 р. до 85% у 2019 р.), Латвія (від 68% у 2010 р. до 87% у 2019 р.). Найменші значення проникнення інтернету в Болгарії: у 2010 р. – 46%, у 2019 р. – 71%. Щодо інших країн, то показник проникнення Інтернету в Литві з 2014 р. перевищував 70%, із 2018 р. – 80%; у Польщі показник досяг 70% у 2015 р., у 2019 р. він становив 82%. Румунія мала значення проникнення Інтернету 70% у 2017 р., у 2019 р. значення досягло 80%. Потрібно відзначити, що в усіх східноєвропейських країнах рівень проникнення Інтернету перевищує значення в Україні за останні п'ять років.

Проведене порівняння дає змогу стверджувати, що за охопленням Інтернетом Україна відстає від

країн ЄС, і тільки рівень проникнення смартфонів – один із небагатьох показників, за якими наша країна не поступається країнам ЄС. Показник проникнення смартфонів в Україні у 2018 р. перевищує середньоєвропейське значення на 7% [4, с. 11].

Підвищення рівня охоплення населення Інтернетом та інтерес до новітніх інформаційних технологій зумовили зростання ринку електронної комерції. На рис. 2 представлено частку електронної торгівлі у товарообігу досліджуваних країн ЄС за 2010–2019 рр. Найбільша частка електронної торгівлі у товарообігу спостерігається в Ірландії. Починаючи з 2013 р. значення цього показника в країні перевищувало 30%, у 2015 р. було максимально високим – 37%. Високі значення демонструють також Данія (частка електронної торгівлі з 17% у 2014 р. збільшилася до 25% у 2019 р.), Угорщина (частка електронної торгівлі дорівнює і перевищує 20% у 2014, 2017–2019 рр.), Словацька Республіка (21% у 2015, 2018–2019 рр., 22% у 2017 р.). Найнижчий рівень електронної торгівлі у товарообігу мають Румунія (діапазон коливань від 3% у 2011 р. до 9% у 2018 р.), Латвія (діапазон коливань від 6% у 2011 і 2018 рр. до 9% у 2017 р.) і Болгарія (мінімальне значення 2% у 2010 і 2011 рр., максимальне – 5% у 2015, 2017–2018 рр.). В Україні частка електронної торгівлі у товарообігу значно зросла тільки в 2018 р. і досягла значення 6%, у попередні роки зазначений показник не перевищував 2%.

Щодо інших показників України, за допомогою яких характеризується інтенсивність розвитку електронної комерції, то потрібно відзначити значне зростання частки користувачів послугами Інтернет-торгівлі. У 2018 р. зазначений показник

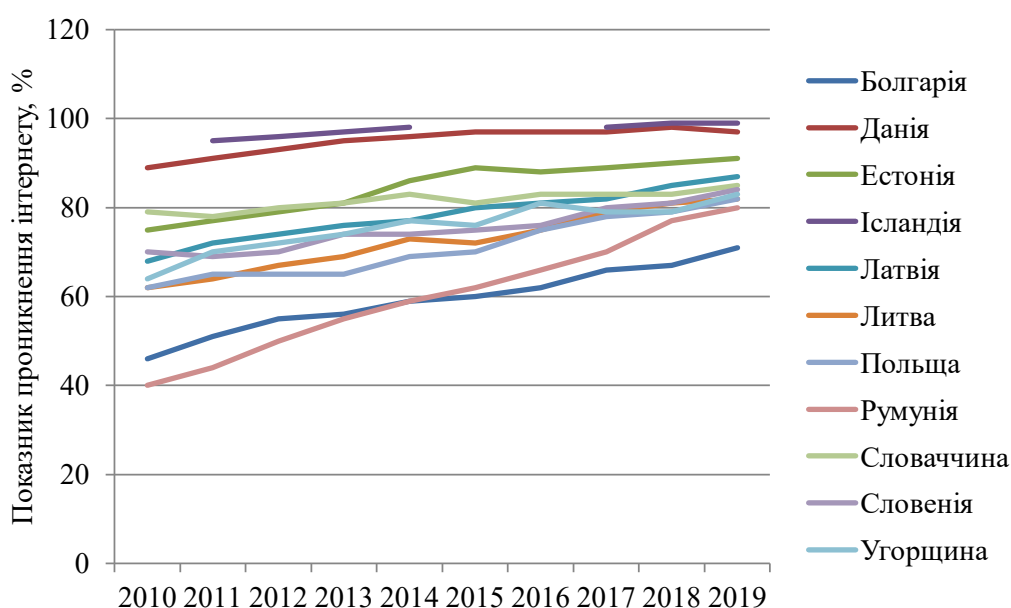

Рис. 1. Динаміка показника проникнення Інтернету в країнах ЄС за 2010–2019 рр.

Джерело: побудовано за даними [11]

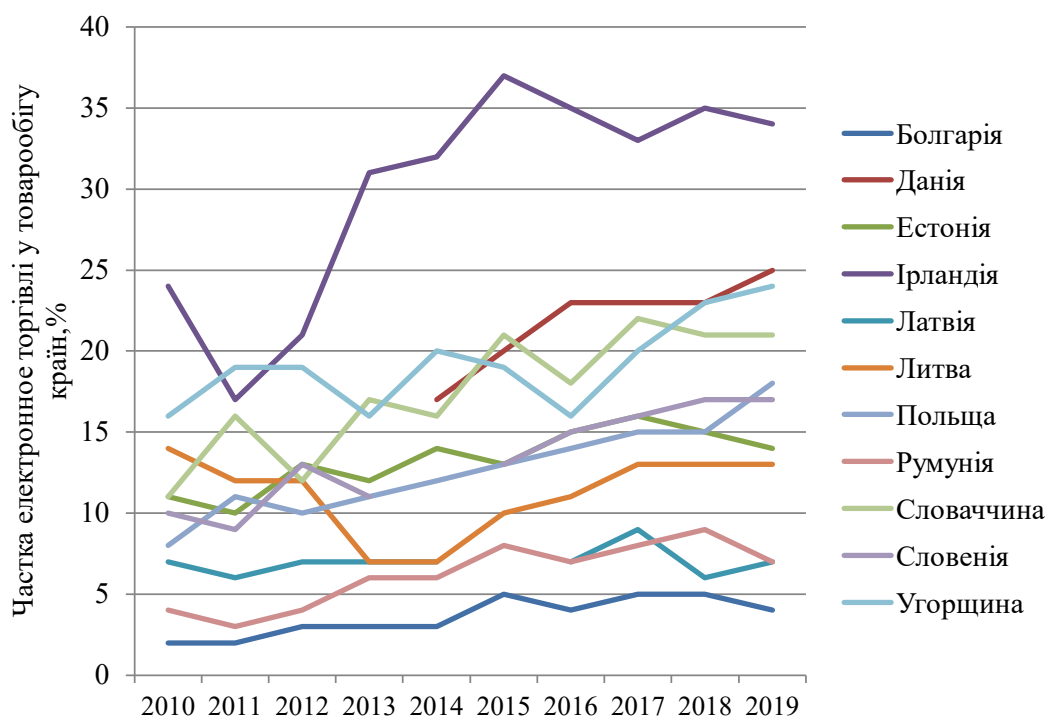

Рис. 2. Частка електронної торгівлі у товарообігу країн ЄС за 2010–2019 рр.

Джерело: побудовано за [13]

становив 22%, тоді як у період із 2014 по 2017 р. він коливався від 1,4% до 3,9%. Сегмент електронної комерції на кінець 2018 р. становив 4% від загального ринку роздрібної торгівлі в Україні, обсяг товарообігу послуг та товарів на ринку e-commerce становив 1,9 млрд. дол. США. Аналогічні показники за середнім значенням по ЄС значно перевищують вітчизняні. Щодо проникнення Інтернет-торгівлі, то в Європі вже в 2014 р. значення цього показника перевищувало вітчизняний і становило 41%, поступово збільшуючись до 50% у 2018 р.

Наведені дані свідчать про те, що за параметрами електронної торгівлі Україна відстає від країн Європи. Позитивним фактом є активний розвиток електронної комерції в останні роки.

Успішне існування економічних суб'єктів господарювання в Інтернет-середовищі має стратегічне значення для формування їхньої конкурентоспроможності, тому конкурентна боротьба в сучасних ринкових умовах спонукає бізнес використовувати й удосконалювати існуючі технології. Відсутність діяльності будь-якого характеру у Всесвітній мережі для підприємств і організацій нині розцінюється як недолік. З огляду на це, проаналізуємо стан використання цифрових сервісів організаціями. Середнє значення по ЄС частка організацій, які мають доступ до Інтернету, з 2014 по 2018 р. становить стабільно 97%. Від 74% організацій у 2014 р. до 77% у 2018 р. в ЄС мають власний сайт, що свідчить про усвідомлення того, що одним зі складників конкурентоспроможності в електронному бізнесі є його інформаційні переваги. Частка

організацій, які здійснюють продажі онлайн, коливається у ЄС від 15% у 2014 р. до 18% у 2018 р.

Щодо України, то частка організацій, які мали доступ до мережі Інтернет, у 2017–2018 рр. становила 98%, що перевищує середнє значення по ЄС. Частка вітчизняних підприємств, які мають власний сайт, поступово збільшувалася – від 44% у 2015 р. до 51% у 2018 р. Частка підприємств, які використовували комп'ютери, до загальної їх кількості становила у 2017 р. 95,4%, із них 20% здійснювали продажі онлайн. У 2018 р. зафіксовано незначне збільшення за цим показником: комп'ютери використовували 95,5% підприємств, із них 21,7% надавали послуги Інтернет-торгівлі [1]. З одного боку, це свідчить про значну активізацію використання організаціями цифрових сервісів, а з іншого – дає підстави для припущення, що в Україні поки ще не повною мірою сформувалося нове покоління управляючого й обслуговуючого персоналу, здатного ефективно працювати на ринку електронних послуг.

Висновки з проведеного дослідження. Підсумовуючи результати проведеного дослідження, зазначимо, що за показниками цифровізації економіки Україна істотно відстає від середньостатистичного рівня показників країн ЄС. Конкурентні позиції України, згідно з міжнародними рейтингами, незадовільні, проте в країні існує розуміння проблемних питань і необхідних кроків для їх вирішення.

Наукова новизна дослідження полягає у систематизації результатів порівняльного аналізу стану цифровізації економіки України і країн ЄС.

У практичному аспекті результати аналізу можуть бути використані органами державної влади під час розроблення сценаріїв розвитку цифрової економіки. Подальші дослідження будуть спрямовані на оцінку можливостей підвищення конкурентоспроможності економіки України за рахунок упровадження цифрових технологій.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Використання інформаційно-комунікаційних технологій на підприємствах. *Державна служба статистики України*. URL : http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2018/zv/ikt/arh_ikt_u.html (дата звернення: 20.02.2020).

2. В Україні значно виросла Інтернет-пенетрація. *Інтернет-асоціація України*. URL : <https://inau.ua/news/v-ukrayini-znachno-vyroslo-internet-penetraciya> (дата звернення: 20.02.2020).

3. Дані досліджень інтернет аудиторії України. *Інтернет-асоціація України*. URL : <https://inau.ua/proekty/doslidzhennya-internet-audytoriyi> (дата звернення: 20.02.2020).

4. Зелена книга. Ринок електронної комерції / за ред. О. Гончарука, О. Кубракова, Д. Горюнова. *Офіс ефективного регулювання*. 2018. URL : https://cdn.regulation.gov.ua/e5/ea/4c/d5/regulation.gov.ua_Зелена%20книга%20Ринок%20електронної%20комерції.pdf (дата звернення: 20.02.2020).

5. Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 17 січня 2018 р. № 67-р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-p/ed20180117#n23> (дата звернення: 20.02.2020).

6. Цифрова адженда України – 2020. Концептуальні засади. Першочергові сфери, ініціативи, проекти цифровізації України до 2020 року. HITECH office. 2016. 90 с. URL : <https://ucci.org.ua/uploads/files/58e78ee3c3922.pdf> (дата звернення: 20.02.2020).

7. Digital Economy and Society. Eurostat. URL : <https://ec.europa.eu/eurostat/data/database> (дата звернення: 25.02.2020).

8. European Ecommerce Report 2018. URL : <https://www.ecommerce-europe.eu/wp-content/uploads/2018/07/Press-Kit-European-B2C-Ecommerce-Report-2018.pdf> (дата звернення: 25.02.2020).

9. European Ecommerce Report 2019. URL : https://www.ecommerce-europe.eu/wp-content/uploads/2019/07/European_Ecommerce_report_2019_freeFinal-version.pdf (дата звернення: 25.02.2020).

10. Europe 2020. A strategy for smart sustainable and inclusive growth. European Commission. 2010. URL : http://ec.europa.eu/europe2020/index_en.htm (дата звернення: 25.02.2020).

11. Individuals – internet use. Eurostat. URL : https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=isoc_ci_ifp_iu&lang=en (дата звернення: 25.02.2020).

12. The Digital Single Market Strategy. URL : <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM%3A2015%3A192%3AFIN> (дата звернення: 25.02.2020).

13. Value of e-commerce sales. Eurostat. URL : https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=isoc_ec_evaln2&lang=en (дата звернення: 25.02.2020).

14. World Bank Open Data. URL : <https://data.worldbank.org> (дата звернення: 20.02.2020).

REFERENCES:

1. Viktorstannya informacijno-komunikacijnih tehnologij na pidpriemstvah. Derzhavna sluzhba statistiki Ukrayini. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2018/zv/ikt/arh_ikt_u.html (accessed 20 February 2020).

2. V Ukraini znachno vyroslo internet-penetratsiia. Internet Asotsiatsiia Ukrainy URL: <https://inau.ua/news/v-ukrayini-znachno-vyroslo-internet-penetraciya> (accessed 20 February 2020).

3. Dani doslidzhen internet auditoriyi Ukrayini. Internet Asociaciya Ukrayini. URL: <https://inau.ua/proekty/doslidzhennya-internet-audytoriyi> (accessed 20 February 2020).

4. Zelena kniga. Rinok elektronnoyi komerciyi / za red. Oleksij Goncharuk, Oleksandr Kubrakov, Dmitro Goryunov. Ofis efektyvnogo reguluyvannya. 2018. URL: https://cdn.regulation.gov.ua/e5/ea/4c/d5/regulation.gov.ua_Зелена%20книга%20Ринок%20електронної%20комерції.pdf (accessed 20 February 2020).

5. Pro shvalennya Konceptcii rozvittku cifrovoyi ekonomiki ta suspilstva Ukrayini na 2018-2020 roki ta zatverdzhennya planu zahodiv shodo yiyi realizaciyi : Rozporyadzhennya Kabinetu Ministriv Ukrayini vid 17 sichnya 2018 h. № 67-r. (accessed 20 February 2020).

6. Cifrova adzhenda Ukrayini – 2020. Konceptualni zasadi. Pershochergovi sferi, iniciativi, proekti cifrovizaciyi Ukrayini do 2020 roku. HITECH office. 2016. (accessed 20 February 2020).

7. Digital Economy and Society. Eurostat. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/data/database> (accessed 25 February 2020).

8. European Ecommerce Report 2018. URL: <https://www.ecommerce-europe.eu/wp-content/uploads/2018/07/Press-Kit-European-B2C-Ecommerce-Report-2018.pdf> (accessed 25 February 2020).

9. European Ecommerce Report 2019. URL: https://www.ecommerce-europe.eu/wp-content/uploads/2019/07/European_Ecommerce_report_2019_freeFinal-version.pdf (accessed 25 February 2020).

10. Europe 2020. A strategy for smart sustainable and inclusive growth. European Commission. 2010. URL: http://ec.europa.eu/europe2020/index_en.htm (accessed 25 February 2020).

11. Individuals - internet use. Eurostat. URL: https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=isoc_ci_ifp_iu&lang=en (accessed 25 February 2020).

12. The Digital Single Market Strategy. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM%3A2015%3A192%3AFIN> (accessed 25 February 2020).

13. Value of e-commerce sales. Eurostat. URL: https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=isoc_ec_evaln2&lang=en (accessed 25 February 2020).

14. World Bank Open Data. URL: <https://data.worldbank.org> (accessed 20 February 2020).